

CIS and to assess their competitiveness]. Marketing v Rossii i za rubezhom, 1, 78–81.

5. Kruglov, M. P. (1988). Strategicheskoe upravlenie kompaniy [Strategic management of the company]. Moscow: Russian business literature, 322.

6. Marshal, A. (1983). Printsipy politecheskoy ekonomii [Principles of Political Economy]. Moscow: Progress, 289.

7. Morozov, Y. P. (1997). Innovatsionnyy menedzhment [Innovation management]. Novgorod: Izd-vo NNGU, 345.

8. Petrovich, Y. M., Kriveshko, O. V., Stupak, I. O. (2012). Strategicheskoe upravlenie konkurentosposobnostyu

promyshlennogo predpriyatiya [Strategic management of industrial competitiveness]. Lvov: Lvovskaya politehnika, 228.

9. Porter, M. E. (1998). Strategiya konkurentsii [Competitive strategy]. Kiev: Osnovy, 390.

10. Homutskiy, D. Y. (2008). Upravlenie innovatsiyami v kompanii [Innovation management in the company]. Moscow: Salon-Press, 166.

11. Sharko, M. V. (2014). Formirovanie innovatsionnogo potentsiala predpriyatiy [Formation of innovative potential of the enterprise]. Herson: Grin D. S., 288.

*Рекомендовано до публікації д-р екон. наук Меркулов М. М.
Дата надходження рукопису 20.04.2015*

Захарченко Наталія Вячеславівна, кандидат економічних наук, старший викладач, кафедра економіки та моделювання ринкових відносин, Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, вул. Дворянська, 2, Одеса, Україна, 65000
E-mail: vizach@mail.ru

УДК 2964

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.42900

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

© **І. Ю. Мельников**

В статті розглянуто сутність ринку фінансових послуг України. Визначено механізм та особливості державного регулювання ринку фінансових послуг в умовах макроекономічної нестабільності, фундаментальні основи теорії регулювання ринкової економіки, сегменти фінансового ринку України

Ключові слова: ринок фінансових послуг, рівень активності державного регулювання, рівень розвитку ринків фінансових послуг

An essence of financial services market of Ukraine is considered in the article. The mechanism and features of state regulation of financial services market in the context of macroeconomic instability are determined, the fundamentals of the theory of regulation of market economy and segments of the financial market of Ukraine are determined

Keywords: financial services market, activity level of state regulation, level of development of financial services markets

1. Вступ

Розвиток економіки України ринок фінансових послуг знаходиться лише на стадії свого формування у зв'язку з цим виникає потреба, в єдності механізму регулювання, що є необхідною передумовою ефективного функціонування цього ринку. Тому мною була розглянута оцінка активності державного регулювання та ефективності виконання контрольної функції на ринку фінансових послуг України, характер відповідності динаміки зростання ВВП та зміни рівня розвитку ринку фінансових послуг за період 2008–2011. Розробка дієвого механізму регулювання, що сприятиме появі нових фінансових послуг, здатних задовольнити зростаючі потреби споживачів та ефективному функціонуванню фінансових установ

2. Актуальність теми

Процеси стрімкої інтеграції національних фінансових ринків у глобальні фінансові ринки призводять до ризиків фінансових криз. Головний підсумок кризи ліквідності 2008 р. – втрата довіри до фінансових інститутів і до держави як до регулято-

ра. Фінансовий ринок у тому вигляді, в якому він існував, не виправдав себе як стратегічно важливий сектор економіки. В зв'язку з цим об'єктивною необхідністю є перегляд і оптимізація методів державного впливу на сферу фінансових послуг з метою підвищення її стійкості.

На сучасному етапі розвитку економіки України ринок фінансових послуг знаходиться лише на стадії свого формування, у зв'язку з цим виникає потреба, в єдності механізму регулювання, що є необхідною передумовою ефективного функціонування цього ринку.

3. Аналіз останніх публікацій

Фундаментальні основи теорії регулювання ринкової економіки [1], пошук співвідношення рівня втручання держави та саморегулювання економічних процесів постійно знаходяться в центрі уваги науковців [2], починаючи з робіт класиків економічної теорії [3], та продовжуючись в роботах сучасних представників різних економічних шкіл та напрямів, серед яких: А. Сміт, Д. Рікардо, А. Пігу, К. Менгер,

Ф. Візор, І. Фішер, Дж. Кейнс, М. Фрідман, Ф. Хайєк, Р. Лукас, Р. Шендел та ін.

Метою статті є оцінка механізму державного регулювання ринків фінансових послуг України в умовах макроекономічної нестабільності.

Методологія. В процесі написання статті використовувались методи синтезу, аналізу, та порівняння.

4. Опис дослідження

Сьогодні в складних умовах формування досконалих ринкових відносин все більш важливого значення набуває розвиток ринку фінансових послуг.

В дослідженні виконати аналіз розвитку сфери фінансових послуг розрахунок ефективності функціонування економіки країни, механізму регулювання процесів ринку фінансових послуг, механізму державного регулювання.

Виходячи з цього виконана оцінка активності державного регулювання та ефективності виконання контрольної функції на ринку фінансових послуг України за період 2008–2011 рр. Зіставлення абсолютних значень рівня активності державного регулювання ринку фінансових послуг України, ефективності контрольної функції та темпів зростання ВВП і рівня розвитку ринку фінансових послуг України за період 2008–2011 рр.

В кінці дослідження зроблено висновок про важливість регулювання ринку фінансових послуг та його подальший ефективний розвиток.

5. Результати дослідження

Недостатній рівень розвитку сфери фінансових послуг призводить до зниження ефективності функціонування всієї економіки країни, оскільки не забезпечує ефективний перерозподіл фінансових ресурсів шляхом задоволення фінансових потреб як населення так і суб'єктів господарювання.

Слід зазначити, що ринок фінансових послуг як окрема система економічних відносин є досить складною та виконує не лише виключно економічні функції, але має і досить серйозне соціальне значення, і відповідно, кризові явища, що виникають в даному сегменті національної, а то і світової економіки призводять до погіршення рівня соціального захисту населення та зниження рівня його добробуту.

Все це вимагає формування ефективного механізму регулювання тими процесами, що відбуваються на ринку фінансових послуг (РФП) [4, с. 89].

Сучасна система регулювання РФП має базуватися на принципах, що передбачають:

– захист прав та інтересів учасників з боку держави;

– прозорість та доступність інформаційної бази, необхідної для прийняття рішень;

– підтримку добросовісної конкуренції;

– існування державного органу регулювання з чітко визначеними функціями і повноваженнями;

– підтримку інновацій у даній галузі.

Ефективність механізму державного регулювання РФП України може бути досягнута лише за умови дотримання зазначених принципів.

Фінансовий ринок – це система фінансово – економічних відносин, які виникають між його учасниками в процесі формування попиту і пропозиції на специфічні послуги – фінансові послуги, пов'язані з процесом купівлі – продажу, розподілу та перерозподілу фінансових активів, які є власністю економічних суб'єктів національної, регіональної та світової економіки [3, с. 49].

Останнім часом сфера фінансових послуг дедалі збільшує сегмент фінансового ринку України. Фінансові установи, як основних учасників такого ринку, класифікують за критеріями фінансових послуг, але основною спільною ознакою таких суб'єктів є наявність в їхній діяльності положень залучення грошових потоків з їх подальшим розміщенням на професійній основі та на власний ризик [5].

Дослідження рівня активності державного регулювання ринку фінансових послуг свідчить, що активність державного регулювання ринку фінансових послуг з боку Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг після 2009 р. є відносно низькою (табл. 1).

Так, якщо у 2009 р. середній коефіцієнт зростання діяльності Комісії за основними напрямками в цілому становив 1,35, то в 2011 р. лише 0,88. Ефективність виконання контрольної функції в динаміці знижується і в 2011 р. становить 0,72, що в двічі менше в порівнянні з 2008 р.

Наочно зіставлення отриманих абсолютних значень рівня активності регулювання та ефективності контрольної функції в динаміці за період, що досліджується, подано на рис. 1.

Така динаміка пояснюється формуванням та вдосконаленням відповідної законодавчої та нормативно-правової бази щодо реєстрації та ліцензування суб'єктів ринку фінансових послуг, порядку складання та подання звітності, проведенням відповідної консультативної роботи з недопущення порушень чинного законодавства.

Таблиця 1

Оцінка активності державного регулювання та ефективності виконання контрольної функції на ринку фінансових послуг України за період 2008–2011 рр. [2]

Показник	Роки				Темп росту, 2011 р. до		
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010
Рівень активності державного регулювання	1,12	1,35	0,72	0,88	78,87	65,21	122,49
Ефективність контрольної функції	3,54	1,88	0,61	0,72	20,34	38,30	118,03

Активність державного регулювання є одним з факторів, що формує ефективність виконання конт-

рольної функції системою державного регулювання ринку фінансових послуг.

Для оцінки ефективності розвитку ринку фінансових послуг проведемо порівняльний аналіз та оцінку взаємозв'язку даного показника з рівнем економічного розвитку національної економіки в цілому, який характеризується темпом зростання ВВП. Відмінності в тенденціях розвитку можуть слугувати сигналом щодо необхідності державного стимулювання діяльності агентів ринку фінансових послуг.

На рис. 2 подано характер відповідності динаміки зростання ВВП та зміни рівня розвитку ринку фінансових послуг.

Рис. 1. Зіставлення абсолютних значень рівня активності державного регулювання ринку фінансових послуг України та ефективності контрольної функції

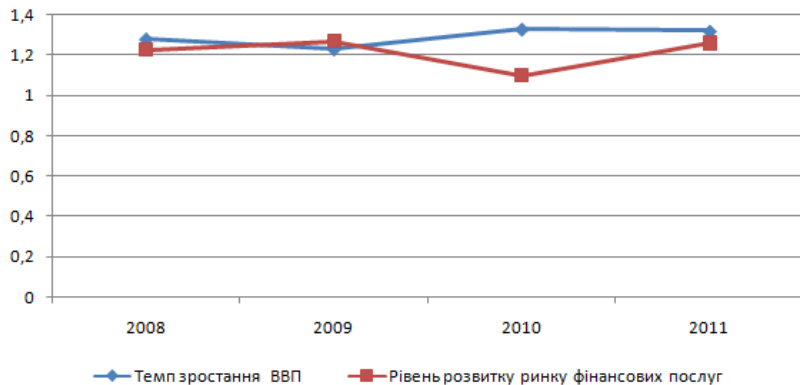

Рис. 2. Зіставлення темпів зростання ВВП та рівня розвитку ринку фінансових послуг України за період 2008–2011 рр.

Таким чином, подальше посилення позитивного впливу державного регулювання на розвиток ринку фінансових послуг можливе лише за умови збалансованої динаміки показників рівня активності державного регулювання та ефективності контрольної функції. При цьому з врахуванням зниження рівня активності державного регулювання поступово посилюється важливість саморегулювання як складової механізму управління ринком фінансових послуг в Україні. Це передбачає подальше удосконалення організаційної структури та нормативно-методичної бази щодо забезпечення саморегулювання та прозорості діяльності фінансових установ та їх взаємодії зі споживачами фінансових послуг.

6. Висновки

Важливість регулювання ринку фінансових послуг, перш за все, обумовлена необхідністю забезпечення єдності ринку, нагляду за функціонуванням фінансових установ і захисту прав споживачів фінансових послуг.

В Україні ринок фінансових послуг знаходиться на початковій стадії свого розвитку в силу об'єктивних причин як економічного так політичного, соціального та інформаційного характеру.

Його подальший ефективний розвиток вимагає розробки дієвого механізму регулювання, що сприятиме появі нових фінансових послуг, здатних задовольнити зростаючі потреби споживачів та ефективного функціонуванню фінансових установ.

Інструментарій ринку фінансових послуг в Україні має, на нашу думку, розвиватись в, напрямку лібералізації валютного ринку, надання дозволу на проведення форвардних, ф'ючерсних, опціонних операцій, створення єдиного депозитарію.

Література

1. Масляєва, К. В. Стратегія розвитку ринку фінансових послуг України: мета, завдання та механізми їх реалізації [Текст] / К. В. Масляєва // Адвокат. – 2011. – № 6. – С. 15–18.
2. Герасимова, С. Механізми державного регулювання ринку фінансових послуг [Текст] / С. Герасимова // Банківська справа. – 2012. – № 6. – С. 42–47.
3. Юрій С. І. Ринок фінансових послуг як інституційна основа ринкової економіки [Текст] / С. І. Юрій, О. О. Луцишин // Фінанси України. – 2010. – № 11. – С. 48–59.
4. Блага, Н. В. Державне регулювання фондового ринку [Текст] / Н. В. Блага // Фінанси України. – 2011. – № 7. – С. 89–94.
5. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 №2664-III [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
6. Юрій С. І. Ринок фінансових послуг як інституційна основа ринкової економіки [Текст] / С. І. Юрій, О. О. Луцишин // Фінанси України. – 2010. – № 11. – С. 48–59.

References

1. Maslyayeva, K. V. (2011). The development Strategy of the financial services market of Ukraine: goals, objectives and mechanisms of their realization. *The Lawyer*, 6, 15–18.
2. Gerasimov, S. (2012). Mechanisms of state regulation of financial services market. *Banking*, 6, 42–47.
3. Yuri, S. I., Lutsyshyn, A. (2010). The financial services Market as the institutional framework of a market economy. *Finance of Ukraine*, 11, 48–59.
4. Good, N. V. (2011). State regulation of the stock market. *Finance of Ukraine*, 7, 89–94.

5. About financial services and state regulation of financial services markets of Ukraine dated 12.07.2001 №2664-III. Available at: <http://zakon1.rada.gov.ua>

6. Yuri, S. I., Iutsyshyn, A. (2010). The financial services Market as the institutional framework of a market economy. Finance of Ukraine, 11, 48–59.

*Рекомендовано до публікації канд. екон. наук Терещенко Г. М.
Дата надходження рукопису 28.04.2015*

Мельников Ігор Юрійович, аспірант, Академія фінансового управління при Міністерстві Фінансів України, вул. Дегтярівська, 38-44, м. Київ, Україна, 04119
E-mail: melnykov-igor@yandex.ru

УДК 336.49

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.42885

МУНІЦИПАЛЬНІ ОБЛІГАЦІЇ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНЕ ДЖЕРЕЛО ПОПОВНЕННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

© О. М. Краснікова, Т. Г. Мисник

В статті розглянута можливість залучення муніципальних позик як альтернативного джерела поповнення дохідної частини місцевих бюджетів та важливого чинника вирішення фінансових потреб регіонів в сучасних економічних умовах. Діагностовано проблеми розвитку місцевих фінансів в Україні. Обґрунтовано шляхи зміцнення фінансової підсистеми муніципальних утворень

Ключові слова: *облігації, місцеві бюджети, місцеве самоврядування, облігаційні позики, трансферти, власні доходи, децентралізація влади, кредитний ринок*

The article is dedicated to attraction of municipality loans as alternative source of accession of revenue part of budgets and important factor of solving finance needs of regions in modern economic conditions. It is diagnosed the problem of local finance in Ukraine. The ways of strengthening of municipal financial subsystem are grounded

Keywords: *bonds, local budgets, local self-government, bonded loans, transfers, incomes, decentralization of authorities, credit market*

1. Вступ

Місцеве самоврядування як децентралізована форма управління суспільством є найбільш природною й історично обґрунтованою формою управління державою. Сьогодні це одне з найболючіших питань сучасного суспільного життя України, оскільки надмірно централізована влада стає причиною гальмування розвитку суспільства загалом і кожного з аспектів громадського життя. Надмірна централізація коштів на державному рівні ставить у цілковиту залежність від державного бюджету реалізацію місцевими органами влади покладених на них функцій і завдань.

2. Постановка проблеми

Реалізація законодавчо закріпленого права кожного адміністративно-територіального утворення на економічну самостійність неможлива без наявності в кожного органу влади власного бюджету, достатнього для виконання покладених на неї функцій. Актуальність проблеми обумовлена незабезпеченістю місцевих бюджетів України фінансовими ресурсами, їх нездатністю надати мінімальний рівень державних послуг. Метою дослідження є визначення ролі муніципальних позик як джерела доходів місцевих бюджетів та важливого чинника вирішення фінансових потреб регіонів. Завданням є вироблення дієвого механізму, який

би визначав нові принципи формування дохідної бази місцевих бюджетів, зокрема через залучення муніципальних позик.

3. Літературний огляд

Проблема муніципальних облігаційних позик, як складова теорії фінансів місцевих органів влади в сучасних умовах суспільного життя України залишається відкритою. Дана проблема розглядається на теоретичному і методологічному рівнях у роботах таких вчених-економістів, як О. Г. Мендрул, Ю. Я. Кравченко, І. В. Кривов'язюк, Г. Березде, В. Опарін, Д. Гриджук, К. Борисюк, О. Савенко, П. Д. Лазар [1], С. В. Вишняков [3], К. В. Павлюк [4] та ін. Проблематика трансформаційних процесів при формуванні нових децентралізованих відносин, питання адміністративної реформи та взаємовідносини з органами місцевого самоврядування, які повинні вирішувати на місцях питання фінансування місцевих бюджетів вже вийшла за межі суто наукових і є темою для активного обговорення серед офіційних осіб, керівників областей, міст і селищ на всіх рівнях виконавчої влади в Україні.

4. Муніципальні облігації як інструмент фінансування місцевих бюджетів

Діючий механізм формування бюджетів не націлює на нарощування власних доходів, пошук дода-